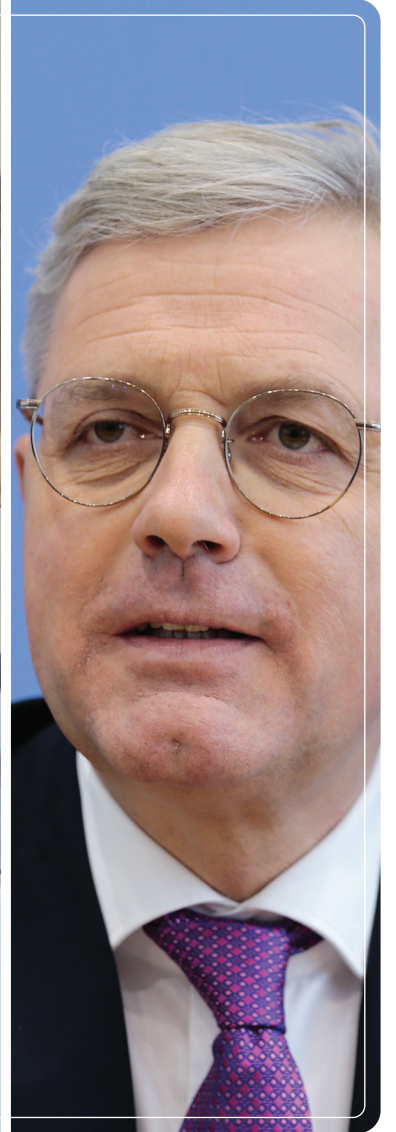

CDU'NUN 33. OLAĞAN KONGRESİ SONRASI ALMANYA SİYASETİ

M. ERKUT AYVAZ

SETA | ANALİZ

ŞUBAT 2021 · SAYI 343

CDU'NUN 33. OLAĞAN KONGRESİ SONRASI ALMANYA SİYASETİ

M. ERKUT AYVAZ

COPYRIGHT © 2021

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

SETA Yayınları

ISBN: 978-625-7712-16-3

Uygulama: Said Demirtaş

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43

34050 Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE

Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 410

Washington D.C., 20036 USA

Tel: 202 223 98 85 | Faks: 202 223 60 99

www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Berlin

Kronenstraße 1, 10117 Berlin GERMANY

berlin@setav.org

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 27, 1000 Brussels BELGIUM

Tel: +322 652 0486

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
CDU'NUN 33. OLAĞAN KONGRESİNE GİDEN SÜREÇ (2017-2021)	9
15-16 OCAK KONGRE PROGRAMI VE CDU GENEL BAŞKANLIK ADAYLARI	10
KONGRE SONUÇLARI VE ÖNE ÇIKAN HUSUSLAR	14
SONUÇ	17

YAZAR HAKKINDA

M. ERKUT AYVAZ

Erlangen-Nürnberg Üniversitesi (Almanya) Siyaset Bilimi ve Kamu Hukuku bölümlerinden 2011’de mezun oldu. DAAD bursu ile Duke University (ABD) Siyaset Bilimi departmanında 2012-2013 arası bir yıllık eğitim aldı. ABD dönüşü 2014’te Erlangen-Nürnberg Üniversitesi Siyaset Bilimi master programında master tezini bitirmesini müteakip mezun oldu. Çeşitli ulusal gazetelerde yayımlanmış yazıları bulunan Ayvaz Otto-Friedrich-Universität Bamberg’te (Almanya) doktora çalışmalarını sürdürmektedir.

ÖZET

Bu analizde CDU'nun 33. Olağan Kongresi ve kongre öncesi yaşanan siyasi süreç sonuçlarıyla birlikte ele alınmaktadır.

15-16 Ocak 2021 arasında Hristiyan Demokrat Birliği'nin (Christlich Demokratische Union Deutschlands, CDU) 33. Olağan Kongresi ilk kez dijital olarak gerçekleştirilmiştir. Bu analizde CDU'nun 33. Olağan Kongresi ve kongre öncesi yaşanan siyasi süreç sonuçlarıyla birlikte ele alınmaktadır. Özellikle partide on sekiz yıl süren Angela Merkel liderliği sonrası yaşanan istikrarsızlık sürecinin 2018'de yeni bir genel başkan seçilmesine rağmen neden sonlandırılmadığının üzerinde durulmaktadır. Analizde ayrıca son kongrede genel başkanlığa adaylığını koyan Armin Laschet, Friedrich Merz ve Norbert Röttgen'in politika tercihleri karşılaştırılmaktadır. Son olarak CDU'nun yeni seçilen genel başkanı Armin Laschet'in önümüzdeki süreçteki konumu ve şansıye adaylığı ihtimaline değinilmektedir.

GİRİŞ

2020'nin başında koronavirüs (Covid-19) salgınının Almanya'da görüldüğü sırada, federal hükümet koalisyonunun en büyük ortağı ve Şansölye Merkel'in de üyesi olduğu ve hatta uzun yıllar genel başkanlığını yürüttüğü CDU'da yeni bir genel başkan arayışı sürmekteydi. Partinin 2018 sonundan bu yana genel başkanı olan Annegret Kramp-Karrenbauer (AKK) Şubat 2020'de yaptığı açıklamada CDU genel başkanlığını ilerleyen süreçte bırakacağını ve yeni liderin seçilmesinin 2020'de gerçekleşeceğini belirtmişti. Bu süreçte üç CDU'lu siyasetçinin adaylığı öne çıkarken pandemi öncesi 25 Nisan 2020'de gerçekleştirilmesi planlanan olağanüstü kongre sonrası CDU'da ve Baviera'daki kardeş partisi Hristiyan Sosyal Birliği'nde (Christlich-Soziale Union in Bayern, CSU) Şansölye Merkel sonrası dönem için yeni şansölye adayının belirlenmesi gündemdeydi. Ancak koronavirüs salgınıyla birlikte kongre ilk olarak 2020'nin ikinci yarısına ve son olarak da Ocak 2021'e ertelendi. Bu süreçte kongrenin dijital ortamda gerçekleşmesi yönünde çağrılar oldu ve son olarak federal parti yönetimi tarafından 14 Aralık 2020'de alınan kararla CDU kongresinin 15-16 Ocak arasında dijital olarak gerçekleştirilmesi, genel başkanın

seçilmesi ve oyların teyit amaçlı daha sonra bir de posta yoluyla kullanılması kararlaştırıldı.¹

Dijital kongredeki genel başkan adayları arasında eski CDU Federal Meclis grup başkanı, Merkel muhalifi ve partinin muhafazakar kanadını temsil eden Friedrich Merz öne çıkmıştır. Anketlerde de birinci sırada yer alan Merz'in yanı sıra CDU'da dış politika alanındaki tecrübeleriyle bilinen ve 2012'ye kadar Merkel kabinesinde bakanlık görevini icra eden Norbert Röttgen de adaylığını ilk açıklayanlardan olmuştur. Üçüncü aday ise mevcut Kuzey Ren-Vestfalya (KRV) Eyaleti Başbakanı Armin Laschet olmuştur. Laschet her ne kadar Merkel çizgisini temsil eden aday olarak değerlendirilse de kongre öncesi anketlerde popülaritesi en düşük aday olarak görülmüştür. Kongrede aday olmayıp Laschet'i destekleyeceğini açıklayan Federal Sağlık Bakanı Jens Spahn da kongre sürecinde önemli bir faktör olarak öne çıkmıştır. Zira Spahn salgın öncesinde Laschet'i destekleyeceğini açıklamış ancak akabinde pandemi Almanya'yı da etkisi altına almış ve kendi bakanlığı da bu süreçte dikkatleri üzerine toplamış ve bir nevi Laschet'i de gölgede bırakmasına neden olmuştur.² Ancak yine de son ana kadar Laschet'e desteğini sürdüren Spahn'ın siyasi kariyerinin ilerleyen bir aşamasında da olsa tekrar liderlik (genel başkanlık veya şansölye adaylığı) için şansını denemesi muhtemeldir.

Salgın sebebiyle 15-16 Ocak 2021 arasında CDU'nun 33. Olağan Kongresi ilk kez dijital olarak gerçekleştirilmiş ve Laschet partinin yeni genel başkan seçilmiştir. Bu analizde CDU'nun 33. Olağan Kongresi, kongre öncesi yaşanan siyasi süreçle birlikte ele alınmaktadır. Özellikle partide on sekiz yıl süren Angela Merkel liderliği sonrası yaşanan istikrarsızlık süreci-

¹ "CDU wählt neuen Vorsitzenden im Januar digital", Zeit.de, 14 Aralık 2020.

² "Unionswähler unterstützen Spahn und Söder als Spitzenduo", Spiegel.de, 17 Ekim 2020.

nin 2018'de yeni bir genel başkan seçilmesine rağmen neden sonlandırılmadığının üzerinde durulmaktadır. Analizde ayrıca son kongrede genel başkanlığa adaylığını koyan Armin Laschet, Friedrich Merz ve Norbert Röttgen'in politika tercihleri karşılaştırılmaktadır. Son olarak CDU'nun yeni seçilen genel başkanı Armin Laschet'in önümüzdeki süreçteki konumu ve şansıye adaylığı sorusuna değinilmektedir.

1949'da kurulan Almanya Federal Cumhuriyeti'nde tüm federal hükümetler koalisyonlardan oluşmuştur. Bu hükümetlerde en çok federal şansıyeyi çıkararak partinin CDU olması bu partinin daha detaylı bir şekilde incelenmesini gerekli kılmaktadır. Ayrıca son anketlerden yola çıkılarak 26 Eylül 2021'deki federal meclis seçimlerinde koalisyon hükümeti ortaklarının hangi partilerden olacağı sorusu belirsizliğini korusa da bir sonraki federal şansıyenin yine CDU'lu bir siyasetçi olması kuvvetle muhtemeldir.

CDU'NUN 33. OLAĞAN KONGRESİNE GİDEN SÜREÇ (2017-2021)

2000'den bu yana CDU genel başkanlığı görevini yürüten Şansıye Merkel son olarak 2017'deki federal meclis seçimlerinde partisi ciddi oy kaybı yaşamasına rağmen Almanya Sosyal Demokrat Partisi (Sozialdemokratische Partei Deutschlands, SPD) ile birlikte –son bir opsiyon ve SPD'nin uzun çabalar sonucunda ikna edilmesiyle– dördüncü koalisyon hükümetini kurabilmiştir.³ Ancak buna rağmen CDU'nun oy oranındaki düşüş durdurulamamıştır. Daha sonraki süreçte Merkel partinin

bazı eyalet meclisi seçimlerindeki başarısızlıklarından ötürü Aralık 2018'de on sekiz yıldır sürdürdüğü genel başkanlık vazifesini bırakacağını ancak 2021 federal meclis seçimlerine kadar şansıyelik görevinin başında kalacağını duyurmuştur.⁴ Buna göre genel başkanlık ve şansıyelik makamlarının iki ayrı kişi tarafından yönetilmesi gündeme gelirken eleştiriler de dillendirilmeye başlanmıştır.

1949'da kurulan Almanya Federal Cumhuriyeti'nde tüm federal hükümetler koalisyonlardan oluşmuştur.

Aralık 2018'de gerçekleştirilen CDU kongresinde ise parti genel başkanlığına eski Saarland Eyaleti Başbakanı AKK az bir oy farkıyla seçilmiştir. Öncesindeki süreçte bu görevden CDU genel sekreterliği için ayrılarak Merkel'in davetine icabet eden AKK esasen Merkel'in halefi olarak değerlendirilmiştir. Merkel çizgisine yakın bir politika anlayışına sahip olduğu kabul edilen AKK kısmen daha muhafazakar eğilimleriyle dikkat çekmektedir. Aralık 2018 kongresinde ikinci turda az bir farkla seçimi kazanan AKK'nin rakipleri arasında –tıpkı son 2021 kongresinde de olacağı gibi– muhafazakar kandanın temsilcisi Friedrich Merz yer almıştır. Ayrıca ilk turda elenen ve bugün Armin Laschet'i destekleyen Jens Spahn da 2018 kongresinde adaylığını ortaya koymuştur. AKK az bir oy farkıyla ikinci turda genel başkan seçilerek CDU genel başkanlığı ve şansıyelik makamını iki başlı bir yönetim dönüştürmüştür.

Şansıye Merkel ile CDU Genel Başkanı AKK'nin uyumlu çalıştığı görüşleri öne çıksa da

³ "Deutschland bekommt eine neue Regierung", Federal Hükümet, 7 Mart 2018, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/leichte-sprache/deutschland-bekommt-eine-neue-regierung-847664>, (Erişim tarihi: 25 Ocak 2021).

⁴ "Verzicht auf CDU-Vorsitz: Merkel leitet ihren politischen Rückzug ein", DLF, 29 Ekim 2018.

parti içerisinde genel anlamda artan hoşnutsuzluklar ile bazı eyaletlerde ve son olarak Avrupa Birliği (AB) çapındaki seçimlerde CDU'nun kaydettiği başarısızlıklar, Merkel desteğine sahip AKK'nin ciddi anlamda desteğinin gerilemeye başladığı yorumlarına sebep olmuştur. Bu süreçte Merkel ayrıca Temmuz 2019'da AKK'yi federal kabineye dahil etmiş ve federal savunma bakanı yapmıştır.⁵ Ancak Ocak 2020'de Thüringen eyaletinde vuku bulan bir siyasi olay parti içerisindeki hoşnutsuzlukları artırmıştır. Buna göre FDP'li (Freie Demokratische Partei, Hür Demokratik Parti) Thomas Kemmerich CDU'lu Thüringen eyalet meclisi milletvekillerinin yanı sıra aşırı sağcı AfD'nin (Alternative für Deutschland, Almanya için Alternatif) oylarıyla eyalet başbakanı seçilmiş ve bu durum başta federal CDU kurmayları ile birlikte tüm ülkede tepkilere neden olmuştur.⁶ Zira CDU'nun aşırı sağcılarla birlikte hareket etmeme ilkesinin bu spesifik gelişmeyle birlikte sarsıldığı ileri sürülmüş, tartışmaların sonunda ise Genel Başkan AKK sorumluluk üstlenerek 2021 için şansölye adaylığını düşünmediğini ve genel başkanlığı bırakacağını duyurmuştur.⁷

Koronavirüs salgınının Mart itibarıyla Avrupa ülkelerinde de etkisini artırması üzerine Alman siyasetçileri de buna hazırlıksız yakalanmış ve CDU'nun ilk olarak 25 Nisan 2020 için planladığı olağanüstü kongre belirsiz bir ileri tarihe ertelenmiştir.⁸ Salgın sebebiyle durma noktasına gelen Alman siyaseti CDU'nun olağanüstü kongresinin de iptal edilmesine neden olmuş ve bunun üzerine Aralık 2020'deki ola-

ğan kongrede genel başkanın seçilmesi kararlaştırılmıştır. Esasen fiziki olarak gerçekleştirilmesi planlanan kongre Aralık yaklaşırken vaka sayılarının ciddi bir artışa geçmesi sebebiyle bir kez daha ertelenmiş ve bazı düzenleme ve tartışmalar neticesinde kongrenin 15-16 Ocak 2021 arasında ilk kez dijital olarak gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

15-16 OCAK KONGRE PROGRAMI VE CDU GENEL BAŞKANLIK ADAYLARI

Kongre Programı

15 Ocak Cuma akşamı başlayan CDU'nun 33. Olağan Kongresinde mevcut CDU Genel Başkanı AKK ve Şansölye Merkel'in açılış konuşmaları gerçekleştirilmiş, ardından Genel Sekreter Paul Ziemiak ve Baviera Başbakanı (CSU lideri) Markus Söder'in konuşmaları diğer konuşmalar gibi dijital bir şekilde yapılmıştır. Geçmişteki CDU kongrelerine kıyasla bu yenilik Alman siyasetinde bir ilki temsil etmiştir. Daha sonraki bölümlerde AB Komisyonu başkanı ve CDU üyesi olan eski Federal Savunma Bakanı Ursula von der Leyen de bir konuşma gerçekleştirmiştir. Kongrenin ilk günü ayrıca parti içi bazı raporlar kamuoyu ile paylaşılırken 16 Ocak Cumartesi günü saat 9.30'da başlayan kongrede bu defa ilk olarak üç genel başkan adayının takriben on beş dakikalık konuşmalarına geçilmiştir. Daha sonra 1001 delegenin oy kullanma hakkı olan kongrede ilk tur ve (salt çoğunluk sağlanamadığı için) ikinci tur oylamaları gerçekleştirilmiştir.

Dijital kongredeki sonuç 16 Ocak'ta belli olmasına rağmen resmi sonuca ilaveten 1001 delegenin posta yoluyla da kullanabildiği oyların sonucu 22 Ocak'taki sayım işlerinin akabinde kamuoyu ile paylaşılmıştır. Kongrede ayrıca beş

5 "Almanya'da Yeni Savunma Bakanı Mazbatasını Aldı", *Hürriyet*, 17 Temmuz 2019.

6 "Nach Kemmerich-Wahl CDU und FDP nach 'Dammbruch' in Bedrängnis", *Tagesschau.de*, 6 Şubat 2020; Erbil Başay, "Almanya'da Thüringen Eyaleti Başbakanı Kemmerich Görevinden İstifa Etti", *Anadolu Ajansı*, 8 Şubat 2020.

7 "CDU-Beben: AKK verzichtet auf Kanzlerkandidatur und gibt Partei-vorsitz ab", *stern.de*, 10 Şubat 2020.

8 "Coronavirus: CDU verschiebt Parteitag", *SZ.de*, 12 Mart 2020.

genel başkan yardımcısı, federal mali sorumlusu, CDU Başkanlık Divanına yedi, Federal Yönetim Kuruluna yirmi altı üye seçilmiştir.⁹

Kongrenin koronavirüs salgınından dolayı ilk kez dijital bir ortamda gerçekleştirilmesi kamuoyunda adayların bu yeni formata nasıl uyum sağlayacakları meselesini de gündeme getirmiştir. Nitekim neredeyse izole bir stüdyodan konuşma yapan adaylar evlerinde ekrandan kongreyi takip eden 1001 CDU delegesini ilk defa bu şekilde kendileri lehine oy vermek için ikna etmeye çalışmışlardır. Buna rağmen CDU'lu siyasilerin yaptığı açıklamalardan gözlendiği üzere ya bazı siyasilerin halihazırda oy tercihi kongre öncesi kesinleşmiş ya da bazıları son olarak adayların kongre konuşmalarından sonra tercihlerini netleştirmişlerdir.¹⁰

Diğer yandan ilginç bir şekilde kongre öncesi haftalarda anketlerde Merz'in önde olduğu¹¹ ancak kongreye birkaç gün kala bilhassa Almanya'nın doğusundaki Saksonya-Anhalt ve Thüringen eyaletlerindeki CDU'luların Merz'ten ziyade seçimi Laschet'in kazanacağına işaret etmeleri dikkat çekmiştir.¹² Laschet'in kongreye az bir zaman kala anketlerde yükselişe geçişi de kayda değerdir.¹³ Partinin gençlik örgütü "Junge Union" ise Merz'i desteklerken¹⁴ Merkel ve AKK'nin yanı sıra Hessen Eyalet Başbakanı Bouffier de Laschet'i işaret etmiştir.¹⁵

CDU Genel Başkanlık Adayları

Armin Laschet

CDU'da Merkel politikalarının devamı olarak değerlendirilen ve KRV'de CDU ile FDP'den müteşekkil bir koalisyon hükümetini yöneten Laschet geçmişte federal mecliste milletvekilliği görevinin yanı sıra Avrupa Parlamentosu milletvekilliği de yapmış tecrübeli ve liberal politikalar yanlısı bir siyasetçidir.

Kongrenin koronavirüs salgınından dolayı ilk kez dijital bir ortamda gerçekleştirilmesi kamuoyunda adayların bu yeni formata nasıl uyum sağlayacakları meselesini de gündeme getirmiştir.

Adaylık sürecini açıklamadan önce kendisinden genç olan ve CDU'da yeni bir jenerasyonu ve değişimi temsil ettiği ileri sürülen Federal Sağlık Bakanı Jens Spahn ile ittifak kurarak önemli bir hamlede bulunmuştur. Zira kendisine kıyasla daha muhafazakar ve hatta mülteci veya entegrasyon (uyum) konularında Merkel çizgisine zaman zaman muhalif söylemlerle de öne çıkan Spahn ile birlikte (ki örneğin 2015'te ve sonrasında Avrupa'ya mülteci akımı sürecinde Spahn da muhalif söylemlerle gündeme gelmiştir)¹⁶ muhafazakar delegelerin oylarının da Laschet'te toplanmasına katkı sağlaması ümit edilmiştir. Spahn'ın anketlerde Laschet'ten daha popüler olduğu ve kongre öncesi Laschet'e desteğini geri çekebileceği veya kongre sonrası şansölye adaylığını talep edeceği yönünde bir hayli spekülasyon yapılmışsa da Spahn bu iddiaları reddetmiştir.¹⁷

9 "Programm 33. Parteitag der CDU Deutschlands", CDU Parti Kongresi, Ocak 2021. <https://www.cdu-parteitag.de/programm>, (Erişim tarihi: 25 Ocak 2021).

10 "Stellvertretende CDU-Vorsitzende sieht keinen Zeitdruck bei Kanzlerkandidatur", FAZ.net, 2 Ocak 2021.

11 "SPIEGEL-Umfrage zum künftigen CDU-Chef Merz und Röttgen liegen klar vor Laschet", Spiegel.de, 21 Aralık 2020.

12 Anne Hähning, "Wer schafft es nach oben?", *Die Zeit*, (02/2021).

13 "Armin Laschet holt in Umfrage unter CDU-Anhängern auf", *Zeit*.de, 7 Ocak 2021.

14 "Wer wird CDU-Chef? Junge Union stimmt für Merz", ZDF.de, 3 Kasım 2020.

15 "Bouffier für Laschet als CDU-Chef", *Zeit*.de, 12 Ocak 2021.

16 "Spahn kritisiert Merkels Flüchtlingspolitik", N-TV.de, 1 Kasım 2018.

17 "Gesundheitsminister weist Kanzlerkandidaten-Gerüchte zurück", *Tagesspiegel*, 9 Ocak 2020.

Merkel çizgisinin devamını simgeleyen Laschet 2017'de KRV eyalet meclis seçimlerini kazanarak dönemin popüler siyasetçisi ve SPD'li KRV Başbakanı Hannelore Kraft'ı mağlup ederek seçimlerde sürpriz bir şekilde kazanabileceğini göstermiştir. Bazı yorumcular bu çerçevede mevcut genel başkanlık yarışındaki anketlerdeki düşük popülerite oranlarına rağmen Laschet ekibinin genel başkanlığı kazanabileceğine işaret etmişlerdir. Diğer yandan Laschet'in hem diğer iki adaya kıyasla geçmişte ciddi anlamda siyasi başarılar sağlaması hem de 2008'den bu yana CDU'nun federal yönetiminde yer alması kendisinin genel başkanlık görevinin de üstesinden gelebileceğini düşünenlerin argümanlarından biri olmuştur. 2012'den bu yana CDU'nun federal çaptaki beş genel başkan yardımcısından biri olması da kamuoyu ve parti nezdindeki tecrübeli CDU kurmayı imajını da pekiştirmiştir.¹⁸

Laschet ve kendisini destekleyen mevcut Sağlık Bakanı Spahn kongre öncesi hedeflerini sıralayan ve on maddeden oluşan "Impulse 2021" adlı bir program açıklamıştır.

Laschet ve kendisini destekleyen mevcut Sağlık Bakanı Spahn kongre öncesi hedeflerini sıralayan ve on maddeden oluşan "Impulse 2021" adlı bir program açıklamıştır. Buna göre Eylül 2021'de yapılacak federal meclis seçimleri sonrası için de hedeflerini ortaya koymuşlardır. Söz konusu programın giriş bölümünde halihazırdaki Almanya'nın dönüşümünün koronavirüs salgını sebebiyle iyi ya da kötü anlamda hızlandırıldığına işaret edilmektedir. Ayrıca

hem modern hem de geleneklerinin bilincinde, vatansever ve dünyaya açık bir Almanya arzulandığı belirtilmektedir.¹⁹

On maddelik programdan öne çıkan bazı hususlar Almanya'da (i) 2030'a kadar "en modern dijital altyapı"ya ulaşma hedefine sahip bir "dijital bakanlık" kurulmak istenmesinin yanı sıra (ii) girişimciliğin teşvik edileceği yönündeki hedeflerdir. Programdaki bir diğer maddede ise (iii) ekonomiye yönelik yapısal anlamda gelişmemiş olarak adlandırılan bölgelere düşük vergi uygulanması vaadi ve basitleştirilmiş onay prosedürleri ile devlet desteğinin sağlanacağı belirtilmektedir. Öne çıkan bir diğer husus ise (iv) "ekolojik-sosyal piyasa ekonomisinin gelişmesi" olarak adlandırılan madde ile (v) eğitim alanındaki hedeflerdir. Programda ayrıca (vi) iç güvenliğin AB bağlamında düşünülerek güçlendirilmesi, suç ve radikalizme sıfır tolerans, siber güvenliğe pratikte ve araştırmada destek gibi hususlar yer almaktadır. AB bağlamındaki hedeflerde ise (vii) örneğin birçok sorunun –ki buna Birliğin enerji politikaları veya bilimsel etkileşim de dahil edilmektedir– Birlik bağlamında çözülmesi için çaba sarf edileceğine işaret edilmektedir. Ayrıca AB'nin karar verme süreçlerini de çeşitlendirmek gibi hedefler mevcuttur, ki burada çeşitli çoğunluklara dayalı karar alma mekanizmalarına işaret edilirken Fransız-Alman ortaklığının da itici güç olduğu vurgulanmaktadır. Yine aynı başlık altında "partnerler" ile realizme dayalı bir AB dış politikasından yana olunduğu ve transatlantik ilişkilerdeki yeni dinamikten istifade etme hedefi belirtilmektedir. Bir diğer maddede (viii) Alman devlet yapısı federalizmin potansiyeli üzerinde durulurken (ix) dünyaya açık bir vatanseverlik (*Weltoffener Patriotismus*) için çaba harcanacağı da programda belirtilmektedir. Ayrıca "çeşitliliğin ortak değerler temelinde

¹⁸ Matthias Hochstätter, "Armin Laschet will Merckels CDU der Mitte weiterführen – nicht zu unterschätzen!", Focus Online, 12 Ocak 2021.

¹⁹ "Zehn-Punkte-Plan: Laschet und Spahn wollen CDU neu ausrichten", FAZ.net, 3 Ocak 2021.

tanınması ve güçlendirilmesi”nin savunulması hedeflenmektedir. Böylelikle iyi entegre olmuş göçmenlerin Almanya’da kalıcı olması üzerinde durulurken ülkeye göç edenlere yönelik “saygı ve değer” hususunun gerekliliği belirtilmektedir. Son olarak (x) “Hristiyan insan anlayışı”nın “çağdaş siyaset” (*Politik für heute*) anlamına geleceği belirtilirken sağa karşı net bir çizgi çekileceğine ilişkin hedefler öne çıkmaktadır.²⁰

Laschet kongre öncesi yaptığı bir açıklamada CDU ve Yeşiller arasındaki olası bir koalisyon ihtimaline yönelik de temkinli yaklaşmış zira iki parti arasında ciddi fikir ayrılıkları olduğuna işaret etmiştir. Böylelikle Laschet mevcut aşamada Almanya’nın en güçlü ikinci partisi olarak görülen ve anketlerde ikinci sırada yer alan Yeşillerden ziyade federal seçim barajını geçme tehlikesiyle karşı karşıya olan ancak KRV’de yönettiği koalisyon ortağı liberal Hür Demokratlara (FDP) tercihen daha yakın olduğu sinyalini vermiştir.²¹ Bu tutumunu önümüzdeki aylarda da sürdürmesi kuvvetle muhtemeldir.

Son olarak Armin Laschet’in hem Türkiye hem de Almanya’daki Türkler açısından diğer iki adaya kıyasla daha ılımlı algılandığı bir gerçektir. Laschet’in özellikle 2005-2010 arası KRV eyaleti aile, kadın ve uyum bakanlığı döneminde Almanya’daki Türklerin en yoğun yaşadığı eyaletlerinden biri olan KRV’de Türklerle yakın ilişki kurması kendisinin genel anlamda Türk-Alman dostluğuna önemli katkılar sunmasına olanak sağlamıştır. Ancak Laschet’in Türklerle yakın ve dostluk çerçevesindeki ilişkilerinin yanı sıra 2015 itibarıyla Şansölye Merkel tarafından hayata geçirilen “açık kapı” mülteci politikasını

da desteklemesi bu bağlamda aşırı sağ çevrelerde olumsuz karşılanmıştır.

Laschet’in Türkiye politikasına bakıldığında ise öncelikle Merkel çizgisinin burada da devam ettirileceği öngörülebilmektedir. Zira Laschet geçmişte Ankara ve Berlin yönetimleri arasında yaşanan gerilimlerde Merkel’e yakın rasyonel tonda söylemlerde bulunmuş, Türkiye’nin bir NATO üyesi ve AB’ye komşu ülke olarak Almanya için önemine işaret etmiştir.²² Bu doğrultuda sıklıkla diyalog vurgusunda bulunan Laschet geçmişteki Alman hükümetleri tarafından verilen sözlerin tutulması ilkesine de işaret etmiştir. Ayrıca Türkiye’nin AB’ye tam üyeliğini mümkün görmese de AB üyelik sürecine son verilmesine karşı çıkan siyasetçilerdendir.²³

Friedrich Merz

Friedrich Merz yıllar önce federal mecliste CDU’nun grup başkanlığını yürütmüş ancak daha sonraki süreçte hem bu konumunu kaybetmiş (2002) hem de CDU Genel Başkanı Merkel ile fikir ayrılıkları sebebiyle arka plana düşmüştür. 2009’da siyasetten tamamen ayrılan Merz özel sektöre yönelmiştir. Bu süreçte aktif siyasette yer almayan Merz son olarak 2018’deki CDU kongresinde geri dönerek adaylığını ortaya koymuş ancak ikinci turda AKK’ye mağlup olmuştur.²⁴

Muhafazakar bir kanada hitap eden Merz 2000’de federal meclisteki bir konuşmasında entegrasyon ile ilgili ilk kez “öncü kültür” (*Leitkultur*) tanımlamasını kullanmıştır.²⁵ Daha sonraki süreçte ise bu söylemi kısmen revize etmek durumunda kalmış ve siyasetten çekilmişse de son

20 “Impulse2021: Für ein innovatives und lebenswertes Deutschland”, Armin Laschet, (Ocak 2021), <https://armin-laschet.de/wp-content/uploads/2021/01/impulse2021-teamlaschetspahn.pdf>, (Erişim tarihi: 25 Ocak 2021).

21 “Laschet widerspricht Röttgen und umgarnt FDP”, FAZ.net, 13 Ocak 2021.

22 Değer Akal, “Almanya’nın Yeni Lider Adayları Türkiye’ye Nasıl Bakıyor?”, DW Türkçe, 16 Ocak 2021.

23 “Merkel’in Halefi Türk Dostu Laschet”, *Milliyet*, 17 Ocak 2021.

24 “CDU’nun Yeni Başkanı Annegret Kramp-Karrenbauer Oldu”, *Hürriyet*, 8 Aralık 2020.

25 “Almanya’da ‘Öncü Kültür’ Tartışması”, DW Türkçe, 21 Ekim 2005.

yıllarda bazı CDU ve CSU'lu siyasetçiler zaman zaman yine bu tartışmalı söyleme başvurmuştur.²⁶

Merz 2018'deki son kongre mağlubiyeti sonrası zaman zaman gündemde kalmaya devam etmiştir. Bilhassa CDU'nun bazı eyaletlerdeki meclis seçimlerinde ve AB çapında aldığı seçimler sonrası eleştirilerinin dozunu artırarak gündeme gelmiştir²⁷ Anketlerde Merz'e gösterilen teveccüh CDU tabanının daha muhafazakar politikalar yanlısı olduğu yorumlarına neden olmuştur. Bu süreçte Merz de alınan önemli kararlarda CDU üyelerinin tercihlerinin de dahil edilmesinin iyi bir fikir olduğu yönünde görüş beyan ederken²⁸ partinin gençlik teşkilatı bir sonraki şansölye adayının da CDU üyeleri tarafından seçilmesi teklifinde bulunmuştur.²⁹

Kongre öncesi dış politika bağlamında dikkat çeken açıklamalarda bulunan Merz "Türkiye gibi ülkelere tam üye olmadan AB iç pazarına katılım imkanı sağlayacak, genişletilmiş bir Avrupa ekonomik bölgesinin hayata geçirilebileceğini" belirtmiştir.³⁰ Merz ayrıca Türkiye ile ilişkiler bağlamında İngiltere ile hayata geçirilen ticaret anlaşmasının kısmen örnek alınabileceğini dile getirirken "Türkiye için uzun vadede AB üyelik perspektifinin bulunmadığını" ifade etmiştir.

Norbert Röttgen

CDU'da üçüncü ve sürpriz aday ise 2012'ye kadar Merkel kabinesinde federal çevre bakanlığı görevinde de bulunmuş olan dış politika uzmanı Norbert Röttgen'dir. Röttgen de tıpkı Laschet gibi geçmişte KRV eyalet meclisi seçimlerinde SPD'nin adayı Hannelore Kraft'a karşı CDU'nun eyalet başbakanı adaylığı olmuş

fakat başarısız kalmıştır. Bunun üzerine Röttgen 2012'de Merkel tarafından federal çevre bakanlığı görevinden alınmıştır. Röttgen daha sonra halihazırda da sürdürdüğü Federal Meclis Dış İlişkiler Komisyonu başkanı olmuştur.

Adaylığının ilk gününden bu yana Röttgen'in kongrede şansının diğer adaylara kıyasla oldukça düşük olduğu değerlendirilmiştir. Her ne kadar kongre öncesi bazı anketlerde Röttgen'in popülaritesinin arttığı ileri sürüldüyse³¹ ve kongrede de tahmin edilenin üstünde oy almışsa da Laschet ve Merz karşısında ikinci tura kalamamıştır.

Röttgen dış politika alanında CDU içerisinde ve hatta genel olarak Almanya'da öne çıkan etkin isimlerden biri olarak kabul edilmektedir. Kendisi ayrıca Merz gibi ABD yanlısı dış politika tercihleriyle bilinmektedir. Röttgen'in diğer iki adaya kıyasla parti içerisinde spesifik bir kanadı temsil etmediği ileri sürülürken genel başkan seçilmesi sonrası CDU'lu kadın siyasilere daha fazla görev verileceğine dair sinyaller vermiştir.³² Röttgen 26 Eylül'de gerçekleşecek federal meclis seçimleri sonrası FDP ile olası bir koalisyonla yönelik mesafeli olduğunu da açıklamıştır.³³ Zira 2017 federal meclis seçimleri sonrasında CDU/CSU-Yeşiller-FDP arasındaki başarısız koalisyon görüşmelerinden dolayı da –Laschet'in FDP'ye yönelik ılımlı yaklaşımının aksine– halen FDP'yi sorumlu tutmaktadır.

KONGRE SONUÇLARI VE ÖNE ÇIKAN HUSUSLAR

15-16 Ocak'ta gerçekleşen CDU'nun 33. Olağan Kongresinde Laschet ikinci turda Merz'ten elli

26 "Zehn-Punkte-Plan der CSU: Mit Obergrenze und Leitkultur gegen 'grenzenlose Freiheit'", *Tagesspiegel*, 8 Ekim 2017.

27 "CDU nach Thüringen-Wahl: Friedrich Merz wirft Angela Merkel Führungsschwäche vor", *Zeit.de*, 29 Ekim 2019.

28 "Friedrich Merz will CDU-Basis beteiligen", *FAZ.net*, 22 Ekim 2019.

29 "Junge Union nimmt Antrag auf Urwahl des Kanzlerkandidaten an", *Zeit.de*, 11 Ekim 2019.

30 "Türkiye için İngiltere Modeli Önerisi", *DW Türkçe*, 4 Ocak 2021.

31 "Röttgen überholt Laschet – Merz verliert an Zustimmung", *Welt.de*, 27 Kasım 2020.

32 "Frauen in der CDU: Röttgen will Parteiämter paritätisch besetzen", *Spiegel.de*, 8 Eylül 2020.

33 "Röttgen hat große Vorbehalte gegen Koalition mit der FDP–Laschet sieht das anders", *Welt.de*, 13 Ocak 2021.

beş oy fazla alarak CDU'nun yeni genel başkanı seçilmiştir. İlk turda 1001 delegenin 992'si oy kullanırken Merz 385, Laschet 380 ve Röttgen ise 224 oy almıştır. Üç delege ise çekimser oy kullanmıştır. Böylelikle Merz ve Laschet'in tekrar karşı karşıya geldiği ikinci turda Laschet kullanılan 991 oydan 521 ve Merz ise 466 oy kazanmıştır.³⁴

Bu sonuçla birlikte Armin Laschet CDU'nun yeni genel başkanı seçilmişse de sonuçlar 22 Ocak'ta delegelerin bu defa posta yoluyla da oy kullanmaları neticesinde resmileşmiştir. Posta yoluyla yapılan oylama işlemlerinde ise –dijital seçimdeki sonuçlardan sonra– Laschet'in karşısında aday bulunmadığı (Merz ve Röttgen posta yoluyla gerçekleşecek seçimlere katılmadığı için) CDU genel sekreteri tarafından duyurulmuştur. Hatta Merz dijital kongre sonrası yaptığı bir açıklamada kendisini destekleyen delegelere posta yoluyla yapılacak oylamada Laschet'e oy verme çağrısında bulunmuştur.³⁵ Posta yoluyla kullanılan oylarda ise Laschet 796 oy almış (yüzde 83,35) ve CDU genel başkanlığı onaylanmıştır.³⁶

Bazı yorumcular Merkel'in kongredeki konuşmasında AKK'ye değinmemesinin altını çizmiştir.³⁷ Diğer yandan AKK'nin yaptığı konuşmasında partiyi birleştirme konusunda yaşadığı zorluklara işaret etmesi parti liderliğini bırakacağına yönelik kararını daha da anlaşılır kılmıştır. Adayların konuşmasına yönelik yapılan değerlendirmelerde ise öne çıkan husus Merz'in aslında iyi bir hatip olmasına rağmen tıpkı AKK ile karşı karşıya geldiği 2018 kongresindeki gibi yine iyi bir

konuşma yapamadığıdır.³⁸ Burada genelde Merz ile irtibatlandırılarak ifade edilen husus partiyi birleştirici bir söylemden ziyade Merz'in kendisinin odak noktası olarak konumlandırıldığı söylemlerdir. Diğer favori aday Laschet'in ise partideki tüm kesimleri birleştirme amacını ortaya koyan konuşmasının daha başarılı olduğu görüşleri öne çıkmıştır. Bu bağlamda daha duygusal ve hatta kişisel bir konuşmayı tercih eden Laschet hem aşırı sağa yönelik keskin bir ayırmada ısrarcı olunacağını hem de CDU'daki fikir ayrılıklarını körüklemek yerine daha birleştirici ve kutuplaşmadan uzak bir liderlik tavrı içerisinde olacağını sinyallerini vermiştir. Bir değerlendirmeye göre bu yaklaşımla partinin “ruhunu okşayan”³⁹ Laschet şimdilik bu yöntemle seçimi kazanarak başarılı olabilmıştır.

Laschet hem aşırı sağa yönelik keskin bir ayırmada ısrarcı olunacağını hem de CDU'daki fikir ayrılıklarını körüklemek yerine daha birleştirici ve kutuplaşmadan uzak bir liderlik tavrı içerisinde olacağını sinyallerini vermiştir.

Laschet'i destekleyen Federal Sağlık Bakanı Jens Spahn da ilginç bir şekilde oldukça düşük bir oy alsa da Laschet'in genel başkan yardımcısı seçilmiş ve partinin fiilen iki numarası haline gelmiştir.⁴⁰ Spahn ile birlikte Hessen Eyaleti Başbakanı Volker Bouffier, CDU Oldenburg Başkanı Silvia Breher, Federal Tarım Bakanı Julia Klöckner ve Baden-Württemberg Eyaleti İçişleri Bakanı Thomas Strobl da CDU genel başkan yardımcılarını seçilmişlerdir. İlk turda elenen Röttgen ise

34 “Ergebnisse der digitalen Wahlen”, CDU Parti Kongresi, <https://www.cdu-parteitag.de/wahlergebnisse>, (Erişim tarihi: 25 Ocak 2021).

35 “Nach CDU-Parteitag: Merz stellt sich hinter Laschet”, Tagesschau.de, 19 Ocak 2021.

36 “Ergebnisse der schriftliche Schlussabstimmung per Briefwahl”, CDU Parti Kongresi, <https://www.cdu-parteitag.de/wahlergebnisse>, (Erişim tarihi: 25 Ocak 2021).

37 Jasper von Altenbockum, “Mit Laschet auf Nummer Sicher”, FAZ.net, 16 Ocak 2021.

38 Wenke Börsen, “Was Laschets Wahl zum CDU-Chef bedeutet”, Tagesschau.de, 16 Ocak 2021.

39 Georg Ismar, “Laschets nächster Gegner ist sein eigenes Image”, Tagesspiegel.de, 16 Ocak 2021.

40 “Spahn erleidet Klatsche bei Wahl zum CDU-Vize”, N-TV.de, 16 Ocak 2021.

daha sonra CDU Başkanlık Divanı'na (Parteipräsidium) seçilmiş ve bu adımını ilginç bir şekilde gerekçelendirmiştir. Röttgen'e göre kendisinin CDU Başkanlık Divanı'na seçilme adımı CDU içerisinde rekabetin ve genel başkanlık yarışı sonrası rakiplerin bir arada çalışabileceklerinin mümkün olduğunu göstermektedir. CDU Başkanlık Divanı partinin en önemli yönetim birimidir ve bünyesinde parti genel başkanı, parti genel sekreteri, genel başkan yardımcıları, partinin federal mali sorumlusu ve ayrıca yedi üye yer almaktadır.⁴¹

CDU Başkanlık Divanı partinin en önemli yönetim birimidir ve bünyesinde parti genel başkanı, parti genel sekreteri, genel başkan yardımcıları, partinin federal mali sorumlusu ve ayrıca yedi üye yer almaktadır.

Yaklaşık iki yıl arayla ikinci kez bir kongrede adaylık yarışından mağlup ayrılan Merz ise öncelikle şaşkınlık oluşturan bir değerlendirmede bulunmuştur. Her ne kadar Laschet –partinin muhafazakar kanadının partiye olan bağlılığını da kuvvetlendirmek hedefiyle– Merz'e de CDU Başkanlık Divanı'na aday olma teklifinde bulunsa da⁴² Merz daha fazla kadının CDU Başkanlık Divanı'nda yer alması için aday olmayacağını açıklamıştır. Ancak Merz bu ilginç açıklama ile yetinmemiş daha sonra sosyal medya hesabından da duyurduğu üzere Laschet'e mevcut hükümette federal ekonomi bakanlığı görevini yürütmesini teklif etmiştir. Merz destekçileri arasında dahi şaşkınlık oluşturan ancak Merz'in siyasi hedef ve stratejisini

bir kez daha belirginleştiren bu talep Şansölye Merkel'in sözcüsü Seibert tarafından "Merkel'in kabine değişikliği planlamadığı" açıklamasıyla geri çevrilmiştir.⁴³ Halihazırda Merkel'in son kabinesinde federal ekonomi bakanlığı görevinde bulunan Peter Altmaier, Merkel'in uzun yıllardır güven duyduğu bir isim olmakla birlikte mevcut aşamada kabinedeki konumunun sorgulanması da söz konusu olmamıştır. Ayrıca Merz'in CDU genel başkanından böyle bir talepte bulunması esasen Alman siyasi sistemiyle –en azından mevcut durumda CDU genel başkanı ve şansölyenin iki ayrı kişi olması sebebiyle– uyumsuzluk arz etmektedir. Merz'in tüm bunları bilmesine ve kongredeki genel başkanlık seçimini de ikinci kez kaybetmesine rağmen böyle bir çıkışta bulunmasının sebebi şüphesiz kendisini desteklediğini düşündüğü ve daha muhafazakar eğilimli CDU tabanına vermek istediği bir mesajdan ibaret değildir. Merz'in bu adımla ayrıca Laschet'in CDU genel başkanı seçilmesine rağmen güçlü bir pozisyonda olmadığını göstermeye çalıştığı ileri sürülmüştür.⁴⁴ Merz'in mevcut federal ekonomi bakanlığına atanmayacak olması gerçeği bir yana bu taleple birlikte önümüzdeki süreçte muhtemelen sürdüreceği parti içi mücadeleye yönelik pazarlığı da yüksek başlattığı söylenebilir. Bu bağlamda önümüzdeki günlerde Laschet'in Thüringen ve Saksonya-Anhalt gibi eyaletlerdeki eyalet meclis seçimlerinde tabanın isteklerine ne ölçüde karşılık vereceği de şimdiden üzerinde durulması ve bu bağlamda Merz faktörünün dikkate alınması gereken bir konudur. Ancak her halükarda Merz'in uzun vadede tekrar (üçüncü kez) CDU'nun liderlik konumuna gelme girişimlerinin karşılık bulması düşük bir ihtimaldir.

41 "CDU-Parteitag: Jens Spahn abgestraft, Norbert Röttgen Teil des Präsidiums", T-Online.de, 16 Ocak 2021.

42 "Wahlsieger Laschet will Merz in Partei einbinden", Zeit.de, 16 Ocak 2021.

43 "Merz will Wirtschaftsminister werden – Merkel lehnt ab", N-TV.de, 16 Ocak 2021.

44 Ahmet Külahçı, "İkinci Kez Kaybetti Ama Bırakmıyor", *Hürriyet*, 17 Ocak 2021.

Diğer Partilerin Kongre Sonucuna İlişkin Yaklaşımları

Laschet'in CDU'nun yeni genel başkanı seçilmesi hem federal hükümet ortağı hem de muhalefet partilerinin gündeminde yer almıştır. 26 Eylül'de yeni bir federal hükümetin seçilecek olması sebebiyle diğer partilerin Laschet'e yönelik tutumları şimdiden dikkate değerdir.

CDU'nun kardeş partisi CSU'nun Genel Başkanı Markus Söder (ki kendisinin adı da uzun bir süredir CDU/CSU'nun şansölye adayı olarak geçmektedir) Laschet ile birlikte çalışacak olmaktan sevinç duyduğunu ve CDU/CSU'nun başarı hikayesini birlikte sürdüreceklerini belirtmiştir.⁴⁵ Federal hükümetteki koalisyon ortağı sosyal demokrat SPD'nin eş genel başkanı ve partinin sol kanadını temsil eden Saskia Esken ise CDU'nun içerisinde bulunduğu kimlik krizinin genel başkanlık kongresi sonrası dahi ortadan kalkmadığını belirtmiştir.⁴⁶

Muhalefetteki Yeşillerin eş başkanları ise Laschet'in CDU'nun Merkel sonrası ne tür içeriklerden yana olacağını yeniden tanımlaması gerektiğini ifade etmişlerdir.⁴⁷ Laschet'in muhtemel bir federal koalisyon ortağı olarak –anketlerin ve medyanın aksine– FDP'yi favori olarak görmesi ve bu vesileyle Yeşiller ile CDU arasındaki fikir ayrılıklarının altını çizmesi FDP'nin Laschet'in genel başkan seçilmesine ilişkin görüşlerini de anlamlı kılmıştır. FDP'den gelen açıklamalar olası bir koalisyonun arzulandığını belirginleştirirken Laschet'in şansölyelik adaylığını da netleştirmesi ve CSU lideri Söder'e bırakmaması istenmektedir.⁴⁸

45 "Reaktionen auf Laschets Sieg 'Die CDU setzt auf planlos'", Tagesschau.de, 16 Ocak 2021.

46 Werner Kolhoff, "Interview mit Saskia Esken zum CDU-Parteitag: Die Identitätskrise der CDU ist noch nicht gelöst", Saarbrücker Zeitung, 17 Ocak 2021.

47 "Reaktionen auf Laschets Sieg: FDP dient sich an, Grüne fordern Kursklärung", Spiegel.de, 16 Ocak 2021.

48 "Theurer (FDP) fordert Laschet auf, nach der Kanzlerkandidatur zu greifen", Deutschlandfunk, 16 Ocak 2021.

Sol Parti'den gelen açıklamalarda ise öne çıkan söylem Laschet'in Almanya'nın sorunları karşısında KRV eyaletindeki gibi hatalar yapacağı ve somut yanıtları olmadığı yönündedir. Sol Parti'ye göre Laschet Almanya'nın sorunlarına yönelik gelecek vadetmeyen muhafazakar bir siyaset modelinde devam edecektir. Ayrıca Laschet'in örneğin aşırı sağ ile mücadele gibi hususlarda dahi somut bir yol haritasının olmadığına işaret edilmektedir.⁴⁹ Ana muhalefet partisi konumundaki aşırı sağcı AfD ise Laschet'in genel başkanlığına yönelik CDU ve Yeşiller arasındaki koalisyonun temelini atıldığını ileri sürmüştür. AfD'nin Federal Meclis Grup Başkanı Alice Weidel partinin farklı bir yönüne dönüşme şansının kati bir şekilde ıskalandığını belirtirken⁵⁰ AfD Genel Başkanı Jörg Meuthen ise Laschet'in Şansölye Merkel çizgisini devam ettireceğini ve bunun Almanya için kötü haber demek olduğunu belirtmiştir.⁵¹

SONUÇ

2017 federal meclis seçimlerinde CDU'nun ciddi bir oy kaybı yaşaması partinin önümüzdeki süreçte federal hükümeti kurabilse dahi zorluklar yaşayacağı yorumlarını beraberinde getirmiştir. Şansölye Merkel'in 2000'den itibaren CDU genel başkanlığını yürütmesi ve buna ilaveten 2005'ten günümüze kadar da Almanya federal şansölyeliği görevini üstlenmesi şüphesiz hem CDU hem de Almanya siyasetinde derin izler bırakmıştır. Özellikle CDU'yu daha merkez bir çizgiye çeken politika tercihleriyle bilhassa sol-sosyal demokrat partilerin siyaset alanlarını daraltması bazı sonuçları beraberinde

49 "Merkel, Söder, Scholz: Die Reaktionen auf Laschets Wahlsieg", Augsburger-Allgemeine.de, 16 Ocak 2021.

50 "Laschet wird CDU-Chef: Das sind die Reaktionen auf die Wahl", ZDF.de, 16 Ocak 2021.

51 "CDU-Parteitag: Das sagt die Politik zu Armin Laschets Sieg", T-Online.de, 16 Ocak 2021.

getirmiştir. Ayrıca 2015'te Suriyeli mültecilere yönelik Almanya'nın diğer Avrupa ülkelerinden ayrılarak Merkel liderliğinde "açık kapı" politikasını benimsemesi sebebiyle başta CDU ve CSU olmak üzere "merkez partilerin de zayıfladığı, uçlardaki hareketlerin güçlendiği ve hatta AfD örneğinde görüleceği üzere partileşmesine yol açtığı" ileri sürülmüştür.

Laschet'in genel başkan seçilmesiyle birlikte önümüzdeki süreçte çözülmesi gereken öncelikli husus şansöyelik adaylığı meselesidir.

Merkel'in 2017'de giderek kan kaybeden bir CDU'yu nasıl toparlayacağı meselesi böyle bir arka plan ve denklemde giderek önem arz etmiş ancak 2017-2018 sürecinde yaşananlar parti adına olumlu bir gelişme sağlamamıştır. CDU oy kaybını sürdürmekle kalmamış bazı eyalet meclisi seçimlerinde de gerilemiştir. Sonrasında Merkel'in bilhassa partinin muhafazakar kanadından gelen hoşnutsuzlukların önünü almak amacıyla on sekiz yıllık CDU genel başkanlığı görevinden ayrılması ancak 2021'e kadar şansöyelik görevini sürdürmekte kararlı oluşu CDU'nun seçmen nezdindeki olumsuz algısını değiştirememiştir. Nitekim Merkel'in kendisi yerine desteklediği ve 2018 CDU kongresinde Friedrich Merz'i ikinci turda mağlup eden AKK örneği de bu gidişata dur diyememiş, AKK de genel başkanlık serüveninin sonunda parti liderliğinden ayrılacağını duyurmuştur.

Son olarak 15-16 Ocak 2021'de partinin yeni genel başkanı seçilen ancak Merkel-AKK çizgisinden radikal bir farklılık arz etmeyen Armin Laschet'in de benzer bir yetersiz performans gösterip göstermeyeceği üzerinde durulmaktadır. Laschet'in de tıpkı AKK gibi SPD ve CDU/CSU'dan oluşan federal koalisyon hükümetinin

devamından yana olması en azından önümüzdeki federal meclis seçimlerine kadar istikrarın korunacağı şeklinde yorumlanmaktadır. Buna rağmen CDU'lu delegelerin tabandan gelen daha muhafazakar politika taleplerine bir kez daha karşı durarak Merkel çizgisini yeniden genel başkanlığa taşıması partinin geleceği açısından soru işaretlerini belirginleştirmektedir.

Laschet her ne kadar ikinci turda Merz'e karşı elli beş oy farkla kazansa da Merz'in daha sonraki federal ekonomi bakanlığı talebi de hem Laschet'in parti içindeki gücünün –en azından mevcut aşamada– sınırlılığını hatırlatmış hem de Merz tarafından –somut bir neticesi olmayacak olsa da– kendisini destekleyen tabanına yönelik bir mesaj içermiştir. Bu doğrultuda önümüzdeki Mart'ta gerçekleşecek olan Baden-Württemberg ve Rheinland-Pfalz eyaletlerindeki meclis seçimleri, sonrasında CDU ve CSU'nun Eylül'deki federal meclis seçimlerine liderlik edecek şansöyelik adayının belirlenmesi açısından da son derece önem arz edecektir. SPD'nin ise erken sayılacak bir şekilde Ağustos 2020'de mevcut Federal Maliye Bakanı Olaf Scholz'u şansöyelik adayı olarak belirlemesi⁵² CDU/CSU'yu da adaylık meselesini en kısa sürede çözmeye arayışına itmiştir. Ancak gelinen aşamada birçok parti kurmayı önceliğin eyalet meclisi seçimlerine verilmesi yönünde açıklamalarda bulunsa da görünüşe bakıldığında adaylık sürecinin Bavyera Eyaleti Başbakanı (CSU lideri) Söder ve CDU Genel Başkanı ve KRV Eyaleti Başbakanı Laschet arasında geçmesi beklenmektedir. Esasen bu iki adayın koronavirüs salgınının Mart 2020'den itibaren Almanya'da da etkili olmasıyla birlikte öne çıktığı ve bu doğrultuda birçok değerlendirmelerin yapıldığı unutulmamalıdır.⁵³

52 "SPD-Spitze nominiert Olaf Scholz als Kanzlerkandidaten", Zeit.de, 10 Ağustos 2020.

53 M. Erkut Ayvaz, "Koronavirüs Salgını Sürecinde CDU ve Şansöyelik Adaylığı İçin Artan Rekabet", SETA Perspektif, Sayı: 285, (Haziran 2020).

Laschet'in genel başkan seçilmesiyle birlikte önümüzdeki süreçte çözülmesi gereken öncelikli husus şansölyelik adaylığı meselesidir. Diğer de CDU'nun hem seçmen nezdindeki konumunun netleşmesi hem de başta Merz olmak üzere partinin muhafazakar kanadının liberal politikalarıyla bilinen Laschet tarafından partiye dahil edilebilmesidir. Bu doğrultuda her ne kadar Laschet bir teklifte bulunarak Merz'i parti yönetimine entegre etmek istemişse de Merz'in ilk aşamada buna bir bahane bularak mesafeli durduğu unutulmamalıdır. Diğer yandan Merz'in bir kez daha kongrede mağlup olması kendisini destekleyen taban nezdindeki algıyı zedeleme potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla Laschet'in mevcut aşamada Merz yanlısı muhafazakar seçmenin güven ve desteğini kazanmak için hangi adımları atacağı merak konusu olmakla birlikte bu süreçte Merkel'e mesafe koyma ihtimali de akıllara gelmektedir. Akıllara gelen bir diğer mesele de Laschet'in Saksonya-Anhalt ve Thüringen gibi eyaletlerdeki CDU teşkilatlarına otoritesini yansıtıp yansıtamaya-

cağına ilişkindir. Her ne kadar Laschet –esasen tüm adaylar gibi– AfD ve hatta aşırı sağa yönelik net bir çizgi çekileceğini vurgulasa da bunun reel politikte dolayısıyla eyaletlerdeki teşkilatlar nezdinde ne kadar hayata geçirilebilir olacağı tartışmalıdır. Zira unutulmamalıdır ki Thüringen eyaletinde CDU'nun AfD oylarıyla birlikte FDP'li Thomas Kemmerich'in başbakan seçilmesi dönemin CDU Genel Başkanı AKK'nin sorumluluk alarak parti görevinden ayrılma kararı almasına yol açmıştır.

Diğer yandan Şansölye Merkel'in küresel salgın sürecindeki politika tercihlerinin halk nezdinde destek bulmasıyla pandemi öncesi yüzde 25 civarında olan CDU oylarını bu süreçte yüzde 35'in üstüne çıkarması partinin bu oy oranını 26 Eylül federal meclis seçimlerine kadar koruyup korumayacağı sorusunu da gündeme getirmektedir. Burada özellikle CDU'nun Merkel popülaritesinden kaynaklı bu kadar oya ulaşabilmesi ancak Merkel'in 26 Eylül'de yeniden aday olmayacağı gerçeğiyle birlikte nasıl bir tablo ile karşı karşıya gelineceği sorusunu da gündeme getirmektedir.

CDU'NUN 33. OLAĞAN KONGRESİ SONRASI ALMANYA SİYASETİ

M. ERKUT AYVAZ

SETA | ANALİZ

15-16 Ocak 2021 arasında Hristiyan Demokrat Birliği'nin (Christlich Demokratische Union Deutschlands, CDU) 33. Olağan Kongresi ilk kez dijital olarak gerçekleştirilmiştir. Bu analizde CDU'nun 33. Olağan Kongresi ve kongre öncesi yaşanan siyasi süreç sonuçlarıyla birlikte ele alınmaktadır. Özellikle partide on sekiz yıl süren Angela Merkel liderliği sonrası yaşanan istikrarsızlık sürecinin 2018'de yeni bir genel başkan seçilmesine rağmen neden sonlandırılmadığının üzerinde durulmaktadır. Analizde ayrıca son kongrede genel başkanlığa adaylığını koyan Armin Laschet, Friedrich Merz ve Norbert Röttgen'in politika tercihleri karşılaştırılmaktadır. Son olarak CDU'nun yeni seçilen genel başkanı Armin Laschet'in önümüzdeki süreçteki konumu ve şansölye adaylığı ihtimaline değinilmektedir.

www.setav.org